

УДК 378.016:796.35](477)

Оксьом Павло

ORCID 0000-0001-7959-2405

Кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(м. Суми, Україна) E-mail: oksiom@i.ua

Павленко Інна

ORCID 0000-0002-1668-9119

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(м. Суми, Україна) E-mail: byuf1202@ukr.net

Бережна Лариса

ORCID 0000-0001-5343-8880

Старший викладач кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(м. Суми, Україна) E-mail: Larisa.Berezhnaya63@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФЛОРБОЛУ В СИСТЕМУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах викладачі вищої школи змушені вирішувати проблему залучення якомога більшої кількості студентів до різноманітної рухової активності, що пов'язано з різким зниженням мотивації більшості студентів до занять фізичною культурою та фізичними вправами. Ця негативна тенденція є результатом історичних та соціальних перетворень, що в даний момент проходять у нашому суспільстві. Організація і впровадження спортивно-орієнтованого фізичного виховання у закладі вищої освіти на основі флорболу, як нового, універсального, інноваційного, доступного і перспективного виду спорту, забезпечить підготовку студентської молоді до активної життєдіяльності, долучить до спортивного стилю життя. Дослідження допоможе викладачам і тренерам краще зрозуміти можливості та переваги нового перспективного виду спорту – флорболу, що надасть заняттям більшої популярності, а це у свою чергу сприятиме мотивації студентів до занять фізичною культурою та спортом під час навчання у закладі вищої освіти.

У статті узагальнено доробок вітчизняних та зарубіжних фахівців, визначено основні переваги флорболу серед інших видів спорту та можливості його використання у навчально-виховному процесі з фізичного виховання студентів закладів вищої освіти України.

Мета дослідження – вивчити сучасний стан, можливості та переваги використання флорболу, як інноваційного та перспективного виду спорту у фізичному вихованні студентів закладів вищої освіти України.

Методологічною основою дослідження є системний та особистісно-орієнтований підходи з метою аналізу наукових публікацій і методичних джерел та педагогічного досвіду з питань здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності зі студентами закладів вищої освіти. У роботі використано багаторівневий системний аналіз наукових джерел, що ґрунтується на філософському, загально-науковому, частково-науковому та конкретно-науковому рівнях пізнання.

Наукова новизна. На основі аналізу наукових джерел з теми дослідження було систематизовано дані і виявлено можливості та переваги використання флорболу у навчально-виховному процесі з фізичного виховання студентів у сучасних умовах закладів вищої освіти України.

Висновки. На сьогоднішній день у фізичному вихованні студентів закладів вищої освіти України ведеться активний пошук нових сучасних оздоровчих технологій. У зв'язку з цим викладачі вищої школи усе частіше звертають увагу на можливості нових, універсальних та доступних видів спорту, які набирають обертів та захоплюють увагу молодіжної аудиторії не тільки в нашій країні, а й у інших країнах світу.

Флорбол – нова інноваційна гра, немов спеціально створена для використання у навчально-виховному процесі у молодіжному освітньому середовищі. Ця гра надзвичайно популярна, невибаглива, жива та захоплююча, а правила флорболу гранично прості та доступні.

Основними позитивними перевагами флорболу перед іншими видами спорту при виборі для занять фізичним вихованням студентів закладів вищої освіти є: безпечність, цілорічність, невибагливість до місць занять та інвентарю, простота правил гри, можливість під час гри виконувати велику кількість замінів гравців, можливість використовувати в іграх змішані за статтю команди – «мікст», ця видовицна, динамічна, стрімка та надзвичайно захоплююча гра розвиває швидкість, спритність, витривалість та практично не має протипоказань.

Ключові слова: флорбол, студенти, фізичне виховання, навчально-виховний процес, сучасні оздоровчі технології.

Постановка проблеми. У навчально-виховному процесі з фізичного виховання у закладах вищої освіти України, як ніколи раніше, важливим є широке використання нових сучасних оздоровчих технологій.

Аналіз наукових досліджень у сфері теорії і методики фізичного виховання та оздоровчої фізичної культури показав різке зниження інтересу до занять фізичним вихованням студентів вищих закладів освіти [3–6; 9]. Фахівці з фізичного виховання сходяться в думці, що традиційна організація фізичного виховання в закладах вищої освіти не завжди цікава студентам, часто не відповідає їх бажанням, потребам та інтересам, внаслідок чого вони погано відвідують заняття з фізичного виховання [4–6].

Висока ефективність занять спортивно-орієнтованого фізичного виховання студентів закладів вищої освіти з використанням ігрових видів спорту підтверджена низкою наукових досліджень: А. І. Драчук, 2001 (баскетбол), П. М. Оксьом, 2008 (міні-футбол), Д. В. Бондарев, 2009 (футбол), Н. В. Бурень, 2010 (настільний теніс), О. С. Сабіров, 2015 (регбі). В останні роки в Україні дуже стрімко набирає оберти та популярність порівняно зовсім новий командний ігровий вид спорту – флорбол (хокей у залі) [1].

Не дивлячись на велику популярність флорболу серед студентської молоді і широкі можливості його використання у навчально-виховному процесі з фізичного виховання та у позанавчальній спортивно-масовій роботі студентів закладів вищої освіти, можливості та переваги даного виду спорту вивчені недостатньо. Це і зумовило вибір теми даного дослідження.

Мета дослідження – вивчити сучасний стан, можливості та переваги використання флорболу як інноваційного та перспективного виду спорту у фізичному вихованні студентів закладів вищої освіти України.

Методологічною основою дослідження є системний та особистісно-орієнтований підходи з метою аналізу наукових публікацій і методичних джерел та педагогічного досвіду з питань здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності зі студентами закладів вищої освіти. У роботі використано багаторівневий системний аналіз наукових джерел, що ґрунтується на філософському, загально-науковому, частково-науковому та конкретно-науковому рівнях пізнання.

Методи дослідження: аналіз наукових публікацій та методичних джерел з теми дослідження, інтерпретація його результатів, узагальнення.

Наукова новизна. На основі аналізу наукових джерел з теми дослідження було систематизовано дані і виявлено можливості та переваги використання флорболу у навчально-виховному процесі з фізичного виховання студентів у сучасних умовах закладів вищої освіти України.

Результати дослідження. Аналіз вітчизняних та зарубіжних літературних джерел дав змогу встановити, що флорбол, на жаль, став відомим у нашій країні зовсім недавно, хоча в європейських країнах даний вид спорту введений в шкільну програму виховання, причому ази цієї захоплюючої гри юні спортсмени починають пізнавати ще у дитячому садку.

Флорбол представляє собою гру у хокей у закритому приміщенні (ключками з м'ячем) між двома командами. Мета обох команд – забити (закинути) м'яч у ворота суперників, перешкоджаючи останнім

оволодіти воротами своєї команди. М'яч можна вести, передавати, відбивати, котити у будь-якому напрямі, дотримуючись певних правил.

Слід відзначити, що серед великої сім'ї хокеїв (хокей, хокей з м'ячем, хокей на траві) флорбол багатьма фахівцями розглядається як ще один новий вид, ще одну варіацію хокею. Флорбол (англ. *floorball*, від англ. *Floor* – підлога та англ. *Ball* – м'яч) або хокей у залі. Проте, слід знати, що у деяких країнах світу гра отримала і інші назви. Так, у Швеції цю гру ще знають, як «підлоговий бенді», у США – «флорхокей», у країнах Європи – «аніхокей»[9]. Довгий час гра була також відома під різними назвами: пластиковий бенді, софт-бенді, бенді у залі. А в США та Канаді цю гру довгий час називали «*cosom-хокей*», так як учасники грали у цю гру пластиковими ключками під брендом «*Cosom*». У Швеції гра отримала назву *innebandy* (хокей з м'ячем в закритих приміщеннях) через подібність ключок з ключками для бенді. У Фінляндії деякий час флорбол називали *salibandy*, що як, у Швеції, означає хокей з м'ячем у закритих приміщеннях.

С. М. Олін (2018) зазначає, що сучасний флорбол (*floorball* – англ. «м'яч на підлозі») молодий вид спорту, що бурхливо розвивається, має походження від декількох спортивних ігор: хокей, хокей на траві і бейсбол. Так, дещо курйозно (але зате вдало) спочатку з'явився інвентар з хокею – ключки, а потім м'яч – з бейсболу. Тобто, набагато раніше самої новонародженої гри з'явилися її атрибути [8].

Група вітчизняних дослідників (В. І. Денисенко, П. М. Індик, А. Є. Шепелєв (2011)) відзначають, що флорбол багато у чому схожий на хокей на льоду. Флорбол – творча гра згуртованого колективу, а рухова активність під час гри складає 85,0% [3].

За свідченням Я. О. Білан (2015) гра у флорбол не вимагає великого оснащення. Все, що потрібно гравцям – це ключка, м'яч і, звичайно, зручний спортивний одяг та взуття. Ігрові ампула визначаються відповідно до фізичних і технічних здібностей гравців, котрі вимагає гра [1].

А. В. Биков. (2007) зазначає, що на сьогодні флорбол є одним із маловивчених видів спорту, необхідність розширення науково-дослідної роботи у цьому виді спорту зумовлена наступними факторами: відсутність науково-методичних розробок, які стосуються класифікації техніки гри у флорбол, проблеми навчання і вдосконалення техніки гри, створення методик розвитку фізичних здібностей юних спортсменів [2].

Отже, флорбол – це молодий і прогресивний вид спорту, що набирає темп і популярність в усьому світі. Незаперечними перевагами флорболу перед іншими видами спорту є наступні характеристики:

1. Флорбол – це дуже динамічна і видовищна командна гра, що будується на принципах справедливості і коректності, немає проявів грубощів і фальші. Силові прийоми у боротьбі за м'яч заборонені.

2. Флорбол – це безпечний вид спорту, в якому для занять можна використовувати будь-які рівні майданчики, а гравцям не потрібне спеціальне спортивне взуття, команди грають ключками та спеціальним перфорованим м'ячем, що виготовлені з пластмасових матеріалів.

3. Флорбол – це цілорічний вид спорту: ігри можуть бути організовані як у закритих приміщеннях (спортивній залі), так і на відкритому майданчику (стадіоні). Крім того, для флорболу можуть використовуватись будь-які рівні майданчики з різним покриттям (земляним, дерев'яним, гумовим, або асфальтовим), тобто з успіхом можна грати на невеликих дворових п'ятачках, у хокейних коробках, будь-якій спортивній залі.

4. Правила гри у флорбол гранично прості та доступні. Гра триває 3 тайми по 20 хвилин з перервами по 10 хвилин, після яких команди проводять зміну воріт.

5. Флорбол – єдиний командний вид спорту, в якому можуть бути організовані змішані за статтю команди – «мікст».

6. У флорболі дозволяються зміни у кількості польових гравців (від трьох і більше) у залежності від розміру майданчика.

7. Гра у флорбол не вимагає великого оснащення. Все, що потрібно гравцям – це ключка, м'яч і, звичайно, зручний спортивний одяг та взуття. Ігрові ампула визначаються відповідно до фізичних і технічних здібностей гравців, котрі вимагає гра.

8. Флорбол прекрасно розвиває основні фізичні якості: спритність, витривалість, швидкість і практично не має ніяких протипоказань. Флорбол також впливає на формування особистості в цілому (фізична підготовленість, розвиток психічних якостей, становлення волі, відчуття себе як рівноправного члена єдиної команди).

Проведене дослідження показало, що у флорболу у студентському освітньому середовищі велике майбутнє.

Висновки. Отримані дані дають нам підстави стверджувати:

1. У сучасних умовах у фізичному вихованні студентів закладів вищої освіти України ведеться активний пошук нових сучасних оздоровчих технологій. У зв'язку з цим викладачі вищої школи все частіше звертають увагу на можливості нових, універсальних та доступних видів спорту, які набирають обертів та захоплюють увагу молодіжної аудиторії не тільки в нашій країні, а й у інших країнах світу.

2. Флорбол – нова інноваційна гра, немов спеціально створена для використання у навчально-виховному процесі у молодіжному освітньому середовищі. Ця гра надзвичайно популярна, невибаглива, жива та захоплююча, а правила флорболу гранично прості та доступні.

3. Основними позитивними перевагами флорболу перед іншими видами спорту при виборі для занять фізичним вихованням студентів вищих закладів освіти є: безпечність, цілорічність, невибагливість до місць занять та інвентарю, простота правил гри, можливість під час гри виконувати велику кількість замінів гравців, можливість використовувати в іграх змішані за статтю команди–«мікст», а ще ця видовищна, динамічна, стрімка та надзвичайно захоплююча гра розвиває швидкість, спритність, витривалість та практично немає протипоказань.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у детальному аналізі флорболу як нового, перспективного виду спорту з метою широкого інноваційного використання його у навчально-виховному процесі з фізичного виховання у закладах вищої освіти України.

References

1. Білан Я. О. Флорбол як засіб фізичного розвитку молоді. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 3К2 (57). 2015. С. 36–38.
Bilan, Ya. O. (2015). Florbol yak zasib fizychnoho rozvytku molodi [Florball as a means of physical development of youth]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova – Scientific Journal of M. P. Dragomanov National Pedagogical University*, 3K2 (57), 36–38.
2. Быков А. В. Методические особенности начального обучения во флорболе: автореф. дисс. канд. пед. наук: спец. 13 00 04. Санкт-Петербург. 2007. 23 с.
Vykov, A. V. (2007) Metodicheskiye osobennosti nachal'nogo obucheniya vo florbole [Methodical features of primary education in floorball]. *Extended abstract of candidate's thesis*. St. Peterburg, Russia.
3. Денисенко В. И., Индык П. Н., Шепелев А. Е. Техника игры в флорбол: методические рекомендации. Сумы: СумДУ, 2011. 25 с.
Denysenko, V. Y., Indik, P. N., Shepelev, A. E. (2011). Tekhnyka ihri v florbol: metodycheskie rekomendatsiyi [Floorball technique]. Sumi, Ukraine: SumDU.
4. Качан О. А. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Витоки, 2017. 138 с.
Kachan, O. A. (2017). Uprovadzhennya innovatsiynykh tekhnolohiy u fizkul'turno-ozdorovchu ta sportyvnu diyal'nist' zakladiv osvity: navchalno-metodychnyi posibnyk [Implementation of Innovative Technologies in Physical Culture and Sports Practice of Educational Institutions]. Sloviansk, Ukraine: Vytoky.
5. Лубышева Л. И. Спортизация физического воспитания: от научной идеи к инновационной практике : монография. Москва: Научно-издательский центр «Теория и практика физической культуры и спорта», 2017. 200 с.
Lubisheva, L. I. (2017). Sportyzatsiya fizycheskoho vospytanyia: ot nauchnoi ydey k ynnovatsyonnoi praktyke : monohrafiya [Sportization of the physical education: from a scientific idea to innovative practice : monohraf]. Moscow, Russia : Nauchno-yzdatelskyi tsentr «Teoryiay u praktyka fizycheskoi kultury u sporta».
6. Москаленко Н. В. Інноваційна діяльність у фізичному вихованні загальноосвітніх навчальних закладів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. 2015. № 4. С. 35–38.
Moskalenko, N. V. (2015). Innovatsiynna diyal'nist' u fizychnomu vykhovanni zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv [Innovative activity in physical education of general educational institutions]. *Fizychnе vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi – Physical education, sports and healths culture in modern society*, 4, 35–38.
7. Oksanen J. Floorball. Youth Start Up Kit. IFF.
8. Олин В. Н. Технология спортивной тренировки в флорболе. Москва : Директ-Медиа, 2018. 235 с.
Olyn, V. N. (2018). Tekhnolohiya sportyvnoi trenyrovky v florbole [Sports training technology in floorball]. Moscow, Russia : Dyrekt-Medya.
9. Скрипин М. Д. Флорбол. Роль физического воспитания в формировании личности студента: сборник научных трудов Третьей Всероссийской межвузовской научно-практической конференции. Ульяновск. 2017. 151–153.
Skrypyn, M. D. (2017). Florbol [Floorbaal]. *Rol fizycheskoho vospytanyia v formirovaniy lychnosti studenta: sbornik nauchnykh trudov Tretei Vserossyiskoi mezhvuzovskoi nauchno-praktycheskoi konferentsyy – The role of physical education in the formation of a student's personality : Collection of scientific papers of the Third All-Russian Interuniversity Scientific and Practical Conference*, 151–153.

Oksom P.

ORCID 0000-0001-7959-2405

PhD in Physical Training and Sports,
Associate Professor of the Department of Sports and Physical Education,
Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: oksiom@i.ua

Pavlenko I.

ORCID 0000-0002-1668-9119

PhD of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Sports and Physical Education,
Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: byyf1202@ukr.net

Berezhnaya L.

ORCID 0000-0001-5343-8880

Senior Lecturer of the Department of Sports and Physical Education,
Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: Larisa.Berezhnaya63@gmail.com

FEATURES AND BENEFITS OF INTRODUCTION OF FLORBOL INTO THE SYSTEM OF PHYSICAL EDUCATION OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

In modern conditions, higher school teachers are forced to solve the problem of attracting as many students as possible to a variety of physical activity, which is associated with a sharp decrease in the motivation of most students to engage in physical education and exercise. This negative trend is the result of historical and social changes that are currently taking place in our society. The organization and implementation of sports-oriented physical education in higher education institutions based on floorball, as a new, universal, innovative, affordable and promising sport, will provide students with training for active life, and will introduce them to the sports lifestyle. The study will help teachers and trainers better understand the opportunities and advantages of a new promising sport—floorball, which will give classes more popularity, and this in turn will help motivate students to engage in physical education and sports while studying at a higher educational institution. In the article the findings of domestic and foreign experts are generalized, the main advantages of floorball among other sports and the possibilities of its use in the educational process for the physical education of students of higher educational institutions of Ukraine are determined.

The purpose of the study is to study the current state, opportunities and advantages of using floorball as an innovative and promising sport in the physical education of students of higher educational institutions of Ukraine.

The methodological basic of the study is a systematic and personality-oriented approaches to analyze scientific publications and methodological sources and pedagogical experience in the implementation of the physical culture and health activities with students of higher education institutions. The paper uses a multilevel systematic analysis, based on philosophical, general scientific, partial scientific and specific scientific levels of knowledge. **Scientific novelty.** Based on the analysis of scientific sources on the research topic, the data were systematized and the possibilities and advantages of using floorball in the educational process of physical education of students in modern condition of higher educational institutions of Ukraine were identified.

Conclusions. Today, in the physical education of students of higher educational institutions of Ukraine, an active search for new modern health technologies is carried out. In this regard, teachers of the hanging school are increasingly paying attention to the possibilities of new, universal and affordable sports that are gaining momentum and capturing the attention of the youth audience not only in our country, but also in other countries of the world.

Floorball is a new innovative sports game, as if specially created for use in the educational process in the youth educational environment. This game is extremely popular, unpretentious, lively and exciting, and the rules of floorball are extremely simple and affordable.

The main positive advantages of floorball over other sports with vibra for physical education of students of higher educational institutions are: safety, year-round, unpretentiousness to training places and equipment, simplicity of the rules of the game, the ability to perform a large number of player substitutions during the game, the ability to use mixed according to the team – «mixed» gender, this spectacular, dynamic, fast-paced and extremely exciting game develops speed, agility, endurance and practically has no contraindications.

Keywords: floorball, students, physical education, educational process, modern health technologies.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2021

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор О. А. Устименко-Косоріч